

Descoperiri paleolitice în nordul Dobrogei

Adrian Doboș*
Mihaela Iacob**
Dorel Paraschiv**

Résumé: Pendant les fouilles menées dans la forteresse romaine Ibida, dans les secteur de la nécropole, il y a eu de découverts des pièces lithiques paléolithiques. Ultérieurement, les recherches de terrain ont trouvées des pièces nouvelles dans des divers points, qui sont peut-être des possibles habitations paléolithiques.

Mots clés: Paléolithique, Dobrogea, pièces lithiques.

Cuvinte cheie: paleolitic, Dobrogea, piese litice.

Cu ocazia săpăturilor arheologice de la cetatea romană Ibida, pe teritoriul satului Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea, au fost descoperite, în sectorul necropolei, mai multe piese litice paleolitice. Prin cercetări de teren efectuate ulterior în zonă au fost găsite noi piese în diverse puncte, ce ar putea atesta locuiri paleolitice.

Necropolă. Punctul se află cca. 300 m sud-vest de zidurile cetății. Aici au fost descoperite în 2002 (periegheză Mihaela Iacob, D. Paraschiv) 34 de piese de silex cu granulație mare (identificare macroscopică), de culoare gălbuie, câteva având o ușoară nuanță roșietică.

Ele se grupează astfel:

—opt nuclee, toate de silex. Unul dintre acestea (fig. 1/1) este globular (dimensiuni 7.3 x 7.2 x 6.2 cm); pe suprafața acestuia au fost identificate cinci planuri de lovire, iar negativele indică desprinderea de lame și așchii lamelare. Al doilea este prismatic, cu un plan de lovire, prezentând negative ale unor desprinderi lamelare (4.3 x 4.6 x 2.8 cm). Al treilea este cvasiprismatic (5.6 x 4.1 x 3.1 cm), cu un plan de lovire; prezintă negative de așchii și lame. Al patrulea, cvasipiramidal (4.7 x 3.8 x 2.2 cm) are două planuri de lovire și a fost folosit pentru obținerea de așchii și așchii lamelare. Al cincilea nucleu este pe așchie (5.9 x 4.3 x 2.8 cm) și prezintă negativele a 4 desprinderi. La acestea se adaugă un nucleu alungit (8.6 x 3.7 x 3.4 cm), cu o suprafață corticală; la unul din capete are 2 negative ale unor desprinderi lamelare microlitice. Ultimele două nuclee sunt informe (7.4 x 6.7 x 4.2 cm, respectiv 6.6 x 5.1 x 3.1 cm).

— o așchie masivă (10.7 x 4.9 x 1.8 cm), cu talon neted (fig. 1/2).

— o așchie nucleală (fig. 1/3) masivă (9.5 x 5.4 x 1.8 cm) prezintă pe fața ventrală, la extremitatea distală, o spărtură ce sugerează folosirea unei percuții pe nicovală; probabil provine dintr-un nucleu prismatic, iar negativele indică desprinderi lamelare, de pe două planuri opuse. A mai fost descoperit și un fragment de tabletă de *ravivage*, cu dimensiunile de 4.5 x 3.2 x 1.6 cm.

— trei piese Levallois. Prima este o așchie (6.1 x 5.6 x 1.4 cm), cu talon neted (fig. 1/4), înclinat spre fața ventrală; o porțiune a extremității distale este fin retușată. Urmează o nouă așchie (6.6 x 5.1 x 0.9 cm), de asemenea cu talon neted. Ultima piesă este o lamă întreagă (fig. 1/5), neretușată (6.5 x 2.6 x 0.7 cm), cu talonul neted, înclinat spre față ventrală.

— 14 așchii simple, medii.

— două lame simple, de dimensiuni medii.

— cinci piese indeterminabile.

La vest de cavou. Punctul de află la cca. 100 m SV de cavoul roman. În urma perieghezei efectuate în 2003 (participanți Mihaela Iacob, A. Doboș, C. Micu), au fost descoperite 79 piese de silex. Această rocă prezintă în mare, în urma examinării macroscopice, caracteristici asemănătoare celei din care au fost prelucrate piesele descoperite pe teritoriul necropolei.

Piese sunt:

* Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", Str. Henri Coandă, 11, Sector 1, București, addobos@yahoo.co.uk.

** Institutul de cercetări Eco-Muzeale Tulcea.

— șapte nuclee. Între acestea, trei prismatice (8.8 x 4.7 x 3.7 cm, 8.7 x 6.6 x 3.8 cm, respectiv 5.6 x 5.1 x 4.3 cm) și prezintă negativele desprinderii unor așchii lamelare și lame. Primul are două planuri de lovire, al doilea unul singur (fig. 2/1), iar ultimul, două planuri perpendiculare. Următoarele două sunt plate (7.1 x 6.8 x 3.6 cm și 9.6 x 7.0 x 3.1 cm); primul dintre ele are mai multe planuri de lovire, iar al doilea o față cu desprinderi centripete, opuse uneia corticale (fig. 2/2). Ultimele două nuclee sunt informe (5.3 x 3.4 x 3.0 cm, 4.5 x 2.9 x 2.3 cm), cu mai multe planuri de lovire. Unul dintre acestea are o mică suprafață acoperită de cortex.

— patru piese Levallois: o așchie masivă (11.1 x 6.9 x 2.8 cm), cu talon neted (fig. 2/3), înclinat spre fața ventrală; fața dorsală prezintă negative de desprinderi centripete. A doua (8.8 x 6.0 x 1.1 cm), cu talonul de asemenea neted (fig. 2/4), prezintă urme de preparare bipolară. O așchie Levallois (fig. 2/5) este lată (5.5 x 8.0 x 1.7 cm), cu talonul îndepărtat, cu urme de desprinderi centripete pe fața dorsală. În fine, a fost descoperită și o lamă Levallois (fig. 2/6), întreagă (8.9 x 2.9 x 1.0 cm), cu talonul neted.

— o așchie simplă, macrolitică

— 26 de așchii simple, întregi sau fragmentare, de dimensiuni medii;

— 25 de așchii și fragmente microlitice;

— patru așchii lamelare, din care 2 macrolitice și 2 medii;

— o lamă macrolitică simplă;

— trei lame simple, de dimensiuni medii;

— opt fragmente indeterminabile; între acestea, trebuie amintit unul care a suferit acțiunea focului.

Dăm mai jos un tabel în care am grupat tipurile de piese după dimensiuni.

Tipul de suport	Dimensiuni	Nr. piese
Așchie Levallois	Macrolitice	2
	Medii	1
	Microlitice	0
Așchie lamelară	Macrolitice	0
	Medii	2
	Microlitice	2
Așchie simplă	Macrolitice	1
	Medii	26
	Microlitice	25
Lamă Levallois	Macrolitice	1
	Medii	0
	Microlitice	0
Lamă simplă	Macrolitice	1
	Medii	3
	Microlitice	0
Nucleu prismatic		3
Nucleu plat		2
Nuclee informe		2
Indeterminabil		8

După cum se observă, în lotul studiat nu există unelte; o caracteristică destul de frapantă a pieselor Levallois este talonul neted, cvasiprezent la cele descoperite aici.

Mănăstirea Uspenia. Punctul se află la cca. 100 m nord-vest de mănăstire, pe panta unui deal. Aici au fost descoperite 11 piese:

— un nucleu discoidal (4.8 x 3.8 x 2.3 cm), din silex fin granulat,

— o lamă neretușată (fig. 1/6), *reflechi* (9.2 x 3.4 x 0.9 cm), cu talon neted, cioplită din rocă gresoasă albăstruie.

— trei fragmente distale de lamă, de dimensiuni medii, două de silex cu granulație mare, unul din rocă gresoasă albăstruie.

— șase așchii de silex, trei de dimensiuni medii iar trei microlitice.

Fântâna Mare (Bașpunar) – Dealul Ciolpani. Punctul se află la cca. 4 km vest de sat, pe un platou la care se ajunge pe un drum forestier. La cca. 500 m de punctul topografic 03334, spre centrul platoului, C. Micu a descoperit un vârf pseudo-Levallois (5.2 x 3.5 x 0.7 cm) din silex gri, fin granulat. Piesa are talonul fațetat și prezintă rețușe de folosire pe partea dreaptă.

Partizani. În centrul satului, Mihaela Iacob și D. Paraschiv au descoperit o așchie de silex maroniu deschis, cu unele porțiuni albaștrui (5 x 3.8 x 1.5 cm). Piesa prezintă, la extremitatea distală, rețușe de folosire.

Este încă prematur să încercăm încadrarea acestor piese, până nu vom avea descoperiri *in situ*, dar ele reprezintă, fără îndoială, repere care trebuie luate în calcul pentru viitoarele cercetări, mai ales că până acum pentru nordul Dobrogei, descoperirile paleolitice sunt destul de puține, și limitate mai cu seamă la semnalări (Al. Păunescu 1999, p. 20–28, 64–70).

Bibliografie:

Al. Păunescu 1999

Paleoliticul și mezoliticul de pe teritoriul Dobrogei, București.

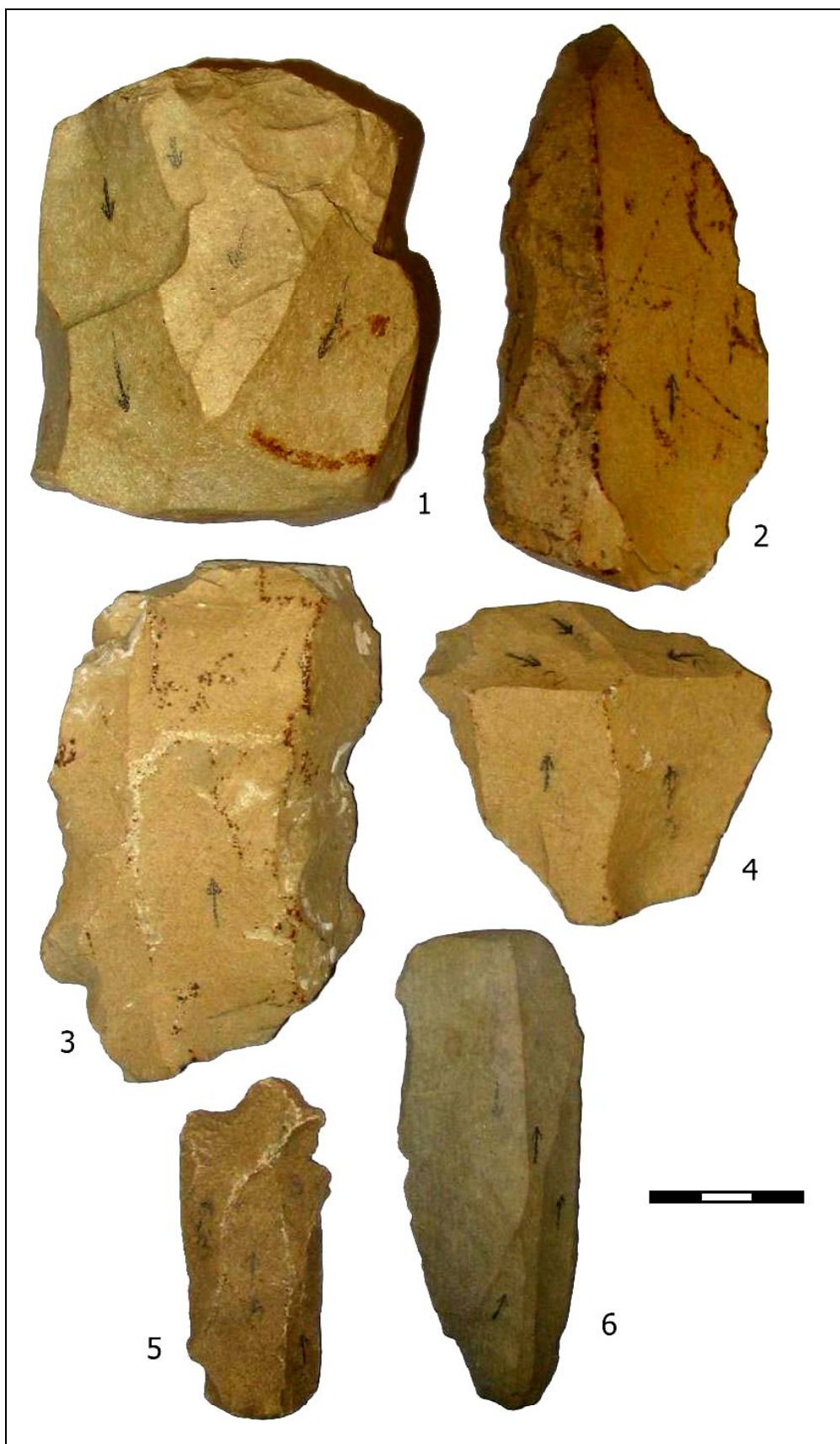

Fig. 1. Piese din silex — 1-5. Slava Rusă *Necropolă*; 6. Slava Rusă *Mănăstirea Uspenia*.

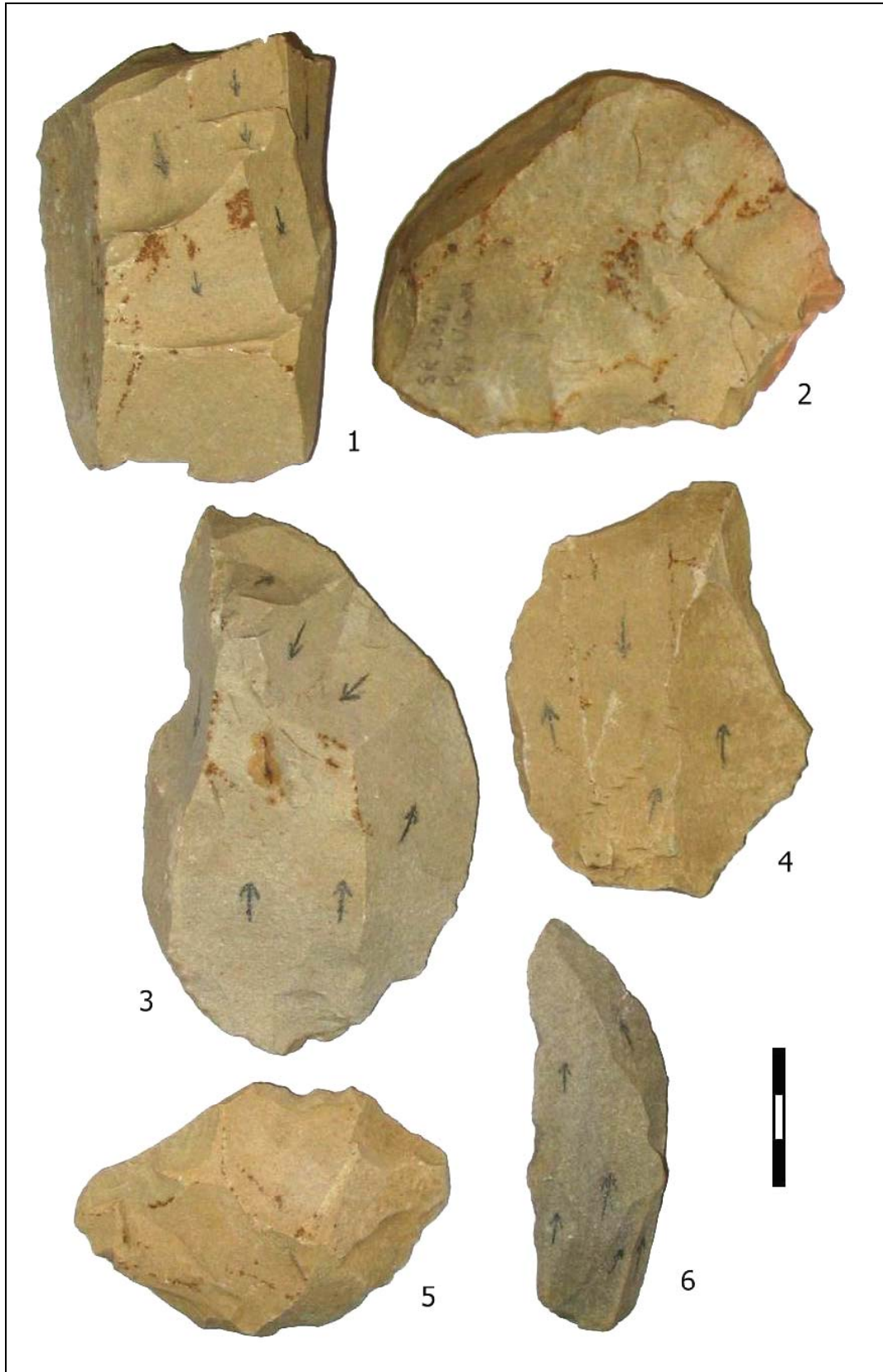

Fig. 2. Piese din silex — 1-6. Slava Rusă *La vest de cavou*.